

Prosjektbeskrivelse

Utvikling av en helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv i Den norske kirke

Prosjekt: Utvikling av en helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv i Den norske kirke

Prosjekteier: Tysfjord og Hamarøy menighetsråd / Divtasvuona ja Hábmera tjoagulvisráde

Kontaktpersoner: Kirkeverge i Hamarøy Tanja Knutsen, ass kirkeverge /HR-leder Kurt Solstrøm og prest i lulesamisk område Rolf Steffensen

Postadresse: Vestfjordveien 1455, 8294 Hamarøy

E-postadresser: tk664@kirken.no; ks489@kirken.no; rs375@kirken.no

Prosjektbeskrivelse

1. Innledning

De siste årene har Den norske kirke hatt et stort fokus på utviklingen av samisk kirkeliv. Med utgangspunkt i lokale forhold, har det likevel vært ulik tilnærming i de nord-, sør og lulesamiske språkområdene. I nord- og sør-samisk område er det etablert organisatoriske og administrative strukturer, rammer og planer for samisk kirkeliv, hhv som Sis-Finnmárkku proavassuohkan / Indre Finnmark prosti fra 1991 og Saemien Áálmege /Sør-samisk menighet fra 2015. Mens Indre Finnmark prosti omfatter alle kommunene/menighetene i Finnmark som befinner seg innenfor forvaltningsområdet for samisk språklov, er Sør-samisk menighet en kategorialmenighet for den sør-samiske befolkningen med medlemmer uavhengig av bosted. Formålet for begge er det samme – å legge til rette for og styrke arbeidet med samisk kirkeliv på premisser lagt av samene selv.

Erfaringer fra Indre Finnmark prosti og Sør-samisk menighet presenteres i egne vedlegg.

I det lulesamiske området har det ikke vært tilsvarende fokus på lulesamisk kirkeliv. Dette gjenspeiles også av de ulike finansieringsmodellene som ligger til grunn for de kirkelige stillingene i de tre språkområdene. Mens flere av stillingene i de sør- og nordsamiske områdene er finansiert direkte av Kirkerådet, bærer Sør-Hålogaland bispedømme hovedansvaret alene for finansiering av stillinger i lulesamisk område.

Lulesamiske perspektiver har hittil bare i svært liten grad kommet til uttrykk i lokalkirkens planer for diakoni og undervisning. Det er ikke utarbeidet noen helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv, og det er heller ikke etablert noen særskilt organisering utover det ansvaret som er tillagt stillinger som prest, kateket og diakon i lulesamisk område.

Samtidig som Tysfjord/Hamarøy regnes som kjerneområdet for lulesamisk kultur og bosetting i Norge, er det viktig å være oppmerksom på at det lulesamiske bosettingsområdet strekker seg over et mye større område, fra Ballangen i nord til Bodø og Saltfjellet i sør, og videre østover på svensk side. I norsk kirkelig sammenheng er det derfor rett å si at det lulesamiske området strekker seg over tre prostier, Ofoten, Salten og Domprostiet, alle i Sør-Hålogaland bispedømme. På samme måte som nord- og sørsamer, har også mange lulesamer bosatt seg på helt andre steder i landet, både innenfor og utenfor de samiske språkområdene.

Pr i dag finnes det ingen reelle og forutsigbare tilbud om kirkelig betjening av spredtboende lulesamer i Norge.

Etter vedtak i Kirkemøtet har Sør-Hålogaland bispedømme et særskilt ansvar for lulesamisk kirkeliv.

Allerede i 1996 gjorde Samisk kirkeråd vedtak om opprettelse av en kateketstilling i lulesamisk område. I 1997, da stillingsmidlene var kommet på plass, fikk stillingen av Sør-Hålogaland bispedømme, benevnelsen Kateket i Tysfjord prestegjeld/lulesamisk område. Det er verdt å merke seg at dette skjedde samme året som Kirkemøtet uttalte følgende:

«Kirkemøtet erkjenner at myndighetenes fornorskingsspolitikk og Den norske kirkes rolle i denne sammenheng har medført overgrep mot det samiske folk. Kirkemøtet vil bidra til at denne uretten ikke skal fortsette.»

Det er mot denne bakgrunnen at det i 2014, over statsbudsjettet til Sør-Hålogaland bispedømmeråd, ble finansiert en diakonstilling i lulesamisk område. Etter at bispedømmerådet de første årene har tatt et større finansielt ansvar for stillingen, er det nå varslet at den for fremtiden må finansieres på linje med andre diakonstillinger, dvs 50/50 fordelt på bispedømmeråd og fellesråd.

I 2018 ble det også for aller første gang utlyst og besatt stilling som prest i lulesamisk område, i kombinasjon med soknepreststillingen for Drag/Helland og Korsnes menigheter i Tysfjord/Ofoten.

Kirkemøtets erkjennelse fra 1997 har ved flere anledninger kommet til uttrykk og anvendelse når nye planer har vært oppe til behandling i kirkemøtet.

I **Plan for diakoni i Den norske kirke** som ble vedtatt av Kirkemøtet i 2007, settes diakonien i samisk sammenheng inn i en historisk og samfunnsmessig ramme hvor forsoningsperspektivet gjøres særlig relevant for diakoniforståelsen.

«Fornorskingen av samene har skapt dype sår som enda ikke er helet. Kirkens rolle i denne historien utfordrer til et forsoningsarbeid som synliggjør og ivaretar det samiske mangfoldet. Samenes rett til eget språk, historie, kulturelle uttrykk, næringsvirksomhet og medbestemmelse må også være sentralt for kirkens diakonale arbeid. Diakonien har en viktig rolle i å skape rom for, og styrke, samisk identitet ved å ta på alvor samenes virkelighetsforståelse og liv.» (Plan for diakoni i DnK).

Da Kirkemøtet i 2011 vedtok den aller første «Strategiplan for samisk kirkeliv», ble Kirkemøtets erkjennelse uttrykt slik:

«Kirkemøtet erkjenner at Den norske kirke har et særlig ansvar for samisk kirkeliv og for at samisk kirkeliv kan utvikles i pakt med samisk selvforståelse, samiske tradisjoner, nasjonal lov og internasjonale konvensjoner.»

I gjeldende **Strategiplan for samisk kirkeliv**, vedtatt av Kirkemøtet i 2019, er denne forståelsen videreført og videreutviklet. For lulesamisk kirkeliv er det spesielt viktig å merke seg at Kirkemøtet erkjenner at det mangler tilsvarende strukturer i lulesamisk område som i de nord- og sør-samiske områdene. I en av strategiene under punkt 3-7 **Demokrati og likeverd**, heter det også at kirken gjennom Samisk kirkeråd og Kirkerådet skal bidra til å oppfylle forpliktelser knyttet til gjennomføring av demokratiske prosesser for å ivareta samisk selv- og medbestemmelse.

Disse forpliktelsene er nedfelt i gjeldende norsk lovverk og internasjonale konvensjoner. I forbindelse med statskirkens opphør har kirken på eget initiativ forpliktet seg til fortsatt å følge det samme lovverket og de internasjonale konvensjonene. Her vises det spesielt til Grunnlovens § 108, Samelovens §3-6, ILO-konvensjon 169 og FNs erklæring om urfolks rettigheter.

Denne prosjektsøknaden bygger i all hovedsak på to dokumenter – a) Strategiplan for samisk kirkeliv vedtatt av Kirkemøtet i 2019 og b) Hamarøy og Tysfjord menigheters rapport pr 2019, med forslag til fremtidig organisering forelagt for den kirkelige fellesnemnda i anledning den pågående kommunesammenslåingen mellom Hamarøy og Tysfjord vest.

2. Bakgrunn for prosjektet

Helt siden 1. jan 2006 har Tysfjord kommune vært den eneste lulesamiske kommunen i Norge innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. Som følge av at Tysfjord fra 1.1.2020 har opphørt som egen kommune, og Tysfjords vestside er slått sammen med Hamarøy, er Nye Hamarøy kommune, innlemmet i det samme språkforvaltningsområdet med virkning fra 1.1. 2020. Denne endringen får betydning for all offentlig virksomhet, også kirkens. Helt konkret så kommer Samelovens krav om at menigheter i forvaltningsområdet for samisk språk, skal betjene sine samiskspråklige medlemmer på samisk, til anvendelse i hele Nye Hamarøy.

Som et ledd i lokalkirkens forberedelser til den nye tiden, har kirkens ansatte i Hamarøy og Tysfjord i fellesskap, siden høsten 2018 iverksatt et omfattende kartleggingsarbeid av kirkens samlede virksomhet i Hamarøy og Tysfjord.

Allerede i innledningen til den omfattende rapporten tilkjennegis følgende erkjennelse:

Det mest særegne ved sammenslåingen er at samfunnet i Hamarøy og Tysfjord er grunnleggende tokulturelt. Dette kommer i svært liten grad til uttrykk i lokalkirkelig sammenheng. I stedet for å anerkjenne samisk identitet og livsforståelse har kirken bidratt til fornorskning og samisk identitetstap. For å kunne tilby et åpent, trygt og likeverdig rom for alle, må kirken både erkjenne uretten som er begått og anerkjenne konsekvensene dette har hatt for den samiske minoriteten. Når kirken legger forholdene til rette for at samisk kirkeliv kan utvikle seg på sine egne premisser, viser kirken på en troverdig måte at den selv også er avhengig av forsoning. Gjennom å søke forsoning, forsvarer enkeltmenneskets identitet samtidig som fellesskapet styrkes.

Som begrunnelse for hvorfor lulesamisk kirkeliv må utvikles, sies bl.a. dette:

Kirkemøtets erkjennelse om kirkens rolle i fornorskningshistorien ligger til grunn for dagens tenkning rundt utviklingen av samisk kirkeliv. I Hamarøy må samisk kirkeliv sikres muligheter til å utvikle seg ut fra egne premisser. Dette kan bare gjøres når det baseres på prinsippene om urfolks rett til selvbestemmelse og selvrepresentasjon, slik dette kommer til uttrykk gjennom norsk lov og internasjonalt anerkjente konvensjoner.

Siden Hamarøy er en del av samisk språkforvaltningsområde vil det være naturlig at utviklingen av lulesamisk kirkeliv blir et bærende premiss for alt kirkeliv i Hamarøy. I praksis betyr det at alle kirkelige planer, f.eks. trosopplæringsplan og diakoniplan, må utarbeides på nytt.

Stillingsressursene som lokalkirken har fått for å styrke lulesamisk kirkeliv, må brukes til nødvendig utviklingsarbeid i samarbeid med fellesrådets øvrige ansatte.

Gjennom kartleggingsarbeidet er det blitt klart at kirkeloven ikke i tilstrekkelig grad ivaretar samers rett til selvrepresentasjon og selvbestemmelse på menighetsnivå. I Nye Hamarøy menighetsråd er det nå 12 medlemmer, dvs tre fra hvert av de fire soknene, og i tillegg prest. Som følge av at det pr i dag ikke finnes hjemmel i Kirkeloven som sikrer fast samisk representasjon i menighetsrådet som besluttsende kirkelig organ, vil prinsippet om samisk selvrepresentasjon og selvbestemmelse bli brutt hver gang menighetsrådet tar avgjørelser som har betydning for lulesamisk kirkeliv.

I denne sammenheng vises det til utredningsarbeidet om ny kirkelig organisering som Kirkemøtet har igangsatt: <https://intranett.kirken.no/nb/styring-og-organisasjon/rad-og-enheter/finn-enheter/kirkeradet-nasjonalt/aktuelt/kirkelig-organisering-tar-fart/>.

Her er det spesielt interessant å merke seg at det i utredningsarbeidet også skal ses på nye valgordninger. Menighetsrådet tror at vi gjennom dette prosjektet vil kunne gi viktige bidrag til det nasjonalkirkelige arbeidet med å sikre samisk med- og selvbestemmelse på lokalt nivå.

Med andre ord, til grunn for prosjektsøknaden ligger det også en uro over at lulesamisk kirkeliv til en viss grad er overlatt til tilfeldigheter.

Utarbeidelsen og fremsendelsen av denne prosjektsøknaden er forankret gjennom behandling og vedtak i det nye menighetsrådet i Hamarøy. Menighetsrådet har med det anerkjent lulesamenes rett til selv å utvikle sitt kirke- og menighetsliv innenfor rammen av Den norske kirke. Menighetsrådet ser at mye ligger godt til rette akkurat nå. Viktige stillingsressurser er allerede på plass – prest, kateket

og forhåpentligvis også diakon. Etableringen av den nye kommunen vil gi god drahjelp. Det er gjort et godt forarbeid i de to kirkestabene. Dialogen med Samisk kirkeråd er god, og det samme er timingen med tanke på at nyvalgte råd, både på menighets- og bispedømmenivå, nå er på plass.

3. Mål og målgruppe

Målet for prosjektet er å utvikle en helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv som ivaretar lulesamers rett til kirkelig betjening på egne premisser uavhengig av om de er bosatt i lulesamisk område eller andre steder i landet.

Gjennom et 4-årig forsøks- og utviklingsarbeid skal prosjektet forsøke å besvare følgende spørsmål:

1. Hva kjennetegner et lulesamisk kirkeliv, i relasjon til læstadiansk og samisk kirkeliv for øvrig, og innenfor rammene av Den norske kirkes bekjennelse?
2. Hvordan kan lulesamisk språk og kulturuttrykk implementeres og brukes innenfor rammen av lulesamisk kirkeliv, på en slik måte at lulesamisk identitet og trosliv styrkes, uten først å måtte ta veien om det norske?
3. Hvordan kan en lulesamisk livs- og verdensanskuelse reflekteres og ivaretas i møtet med kirkens teologi og liturgi, og implementere dette i forkynnelsen, gudstjenestelivet, undervisningen og diakonien? Som et resultat av dette ser vi for oss at det må utvikles nye planer for diakoni og undervisning for hele det lulesamiske området, inkl de lokale menighetene.
4. Hvordan kan lulesamisk kirkeliv organiseres slik at den lulesamiske urfolksminoritetens rett til selvrepresentasjon og selvbestemmelse blir ivaretatt?
5. Hvordan kan lulesamisk kirkeliv organiseres innenfor rammen av Den norske kirke slik at også spredtboende lulesamiske kirkemedlemmer får den betjeningen de har krav på uavhengig av bosted?
6. Hvordan kan lulesamisk kirkeliv samhandle med og bidra til å styrke også nord- og sørsamisk kirkeliv innenfor Sør-Hålogaland bispedømme?
7. Hvilket ressursbehov, dvs økonomisk, personal- og stillingsmessig oa, har lulesamisk kirkeliv for å kunne utvikle seg og ivareta lulesamers rett til fullverdig og likeverdig kirkelig betjening på egne premisser?
8. Hvilke erfaringer er gjort av andre urfolk som vi kan lære av, og hva kan vi selv dele med andre urfolk?

Menighetsrådet ser behovet for en helhetlig gjennomgang av alle sider ved lulesamisk kirkeliv. Gjennom et lokalt forsøks- og utviklingsarbeid ønsker vi å sette fokus på dette og igangsette utviklingen av en ny og helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv. Målet er å styrke lulesamisk kirkeliv på den lulesamiske kulturens egne premisser. I prosjektet legges det opp til en kontekstuell praktisk teologisk tilnærming til lulesamisk tro og samfunnsliv. For å lykkes stilles det krav både til prosjektets organisering og til ressursbruken i prosjektet, dvs viljen til å sette av tilstrekkelige og relevante stillingsressurser til arbeidet.

4. Prosjektorganisering og forankring

Menighetsrådet i Tysfjord og Hamarøy ser på den lokale forankringen av prosjektet som helt nødvendig, både som premiss og suksesskriterium. Samtidig er det nødvendig med en best mulig forankring både i Sør-Hålogaland bispedømme og Samisk kirkeråd. Prosjektets legitimitet og forankring må sikres a) gjennom vedtak i de etablerte kirkelige strukturene, dvs menighetsråd,

Samisk kirkeråd og bispedømmeråd og b) gjennom etableringen av en kompetent styringsgruppe basert på lulesamisk representasjon og selvbestemmelse.

4.1. Forankring i kirkelige strukturer

Initiativtaker og prosjekteier for prosjektet er menighetsrådet i Tysfjord og Hamarøy. Prosjektet søker faglig forankring hos Samisk kirkeråd. Deretter legges prosjektet fram for behandling og vedtak i Sør-Hålogaland bispedømmeråd. Vårt ønske er at prosjektet kan utføres som prioritert oppdrag fra de samlede strukturene i Den norske kirke, og i hovedsak finansiert av Kirkerådet. Prosjektet må derfor også behandles av Kirkerådet.

Vi tror det er helt avgjørende for prosjektets legitimitet og oppdrag, at alle relevante kirkelige instanser spiller på lag i denne saken. Derfor er utarbeidelsen av denne prosjektbeskrivelsen gjort i tett dialog både med Samisk kirkeråd, den faglige og administrative ledelsen i Sør-Hålogaland bispedømme og Biskopen i Sør-Hålogaland.

4.2. Samisk representasjon og selvbestemmelse – styringsgruppe:

Som allerede nevnt er samisk selvrepresentasjon og selvbestemmelse, også i kirkelige spørsmål, begrunnet i urfolksretten. Samtidig som prosjektet er forankret i de etablerte kirkelige strukturene, med Tysfjord og Hamarøy menighetsråd som prosjekteier, er menighetsrådet av den oppfatning at prosjektet må ledes av en kompetent lulesamisk styringsgruppe. Med det menes at styringsgruppas medlemmer må selv definere seg som lulesamer og inneha relevant samisk språk- og/eller kulturkompetanse. For at styringsgruppa skal ha tilstrekkelig legitimitet og status blant lulesamiske kirkemedlemmer bør medlemmene oppnevnes av Samisk kirkeråd etter forslag fra menighetsrådet, ansatte, bispedømmerådet og Samisk kirkeråd. Styringsgruppa bør av hensyn til kontinuiteten i arbeidet oppnevnes for hele prosjektperioden. I tillegg til de lulesamiske medlemmene og en representant fra menighetsrådet, er det ønskelig at også bispedømmerådet har en representant i styringsgruppa.

4.3. Ansatte

Det største aktivumet for framdrift og utvikling vil være de kirkelige ansatte – i første rekke kateket, diakon og prest i lulesamisk område, men også de øvrige ansatte i Nye Hamarøy – kirkeverge, ass kirkeverge/HR-leder, sokneprest, kateket, organist, kontorfullmektig og kirkegårdsarbeidere.

- 4.3.1. Prosjektansvarlig. Menighetsrådet ser det som naturlig at kirkevergen i Hamarøy er prosjektets ansvarlige og administrative leder, dvs ivaretar forvaltningen av prosjektets økonomi, personalledelse og rapportering. For å sikre samisk kompetanse også i den administrative ledelsen vil denne funksjonen bli delegert til fellesrådets nye ass kirkeverge/HR-leder som fram til årsskiftet 2019/20 var kirkeverge i Tysfjord. Det er vår mening at prosjektets størrelse og omfang vil nødvendiggjøre en administrativ lederstilling på inntil 50%.
- 4.3.2. Prosjektledelse. Med utgangspunkt i ordinasjon, personlig kompetanse og det ansvar som er lagt inn i stillingen ved utlysningen i 2018, ser menighetsrådet det som naturlig at prest i lulesamisk område ivaretar den faglige ledelsen av prosjektet. Vi mener det vil være rom for dette innenfor de 40% som er satt av til arbeid med lulesamisk kirkeliv.
- 4.3.3. Prosjektmedarbeidere. Prosjektet vil ha fire fagområder. Hvert fagområde vil ha en prosjektmedarbeider som fagansvarlig og koordinator.
  - Teologi/liturgi – prest i lulesamisk område
  - Undervisning – kateket i lulesamisk område

- Diakoni/språk – diakon/språk-/ diakonimedarbeider
- Kirkemusikk – kantor/organist/kirkemusiker

Fra nyttår 2020 er diakonstillingen i lulesamisk område ubesatt. Erfaring har vist at det generelt er vanskelig å rekruttere lulesamer til kirkelige stillinger. Dette har i stor grad sammenheng med den kirkelige situasjonen og læstadianismens sterke stilling lokalt. Det har også sammenheng med de aktuelle stillingenes kompetansekrav og at norske søkere som tilfredsstillt kompetansekravene til f.eks. diakon- og kateketstillinger, som regel vil gå foran samiske søkere uten formalkompetanse. For å sikre at prosjektet får tilført helt nødvendig samisk språk- og kulturkompetanse i de ulike fagstillingene er det vår anbefaling at stillinger som måtte bli ledige i prosjektperioden, lyses ut som hhv diakonimedarbeider og menighetspedagog/trosopplærer. Dette vil åpne for større fleksibilitet ved at samisk språk og kulturforståelse i kombinasjon med annen relevant utdanning og personlig egnethet kan tillegges større vekt. Videre er det et sterkt ønske at diakonstillingen fortsatt fullfinansieres. I prosjektperioden ønsker vi at oppgavene som tillegges stillingen gjøres mest mulig relevant for de utfordringene vi står overfor nå – hhv vern om skaperverket, rettferdighet og forsoning samt språk. I kirkelig sammenheng vil det kunne være uvant å se på språk og språkutvikling som diakoni. I vår sammenheng, der lulesamiske språket er alvorlig truet, med det til følge at også lulesamisk kultur og identitet er truet, kan kirkelig språkarbeid være svært relevant diakonalt anliggende.

Menighetsrådet ser det som en grunnleggende forutsetning for å lykkes at utviklingsarbeidet involverer hele kirkestaben. Vårt ønske er at arbeidet skal involvere alle og få ringvirkninger for alle sider av kirkelivet i Nye Hamarøy.

5. Tiltak, gjennomføring og fremdriftsplan

5.1. Forankring

Som prosjekteier vil menighetsrådet legge vekt på løpende involverende prosesser.

5.2. Prosjektutvikling

Selv om prosjektutviklingsarbeidet i realiteten har pågått en god stund allerede, vil det være behov for å sette av tilstrekkelig tid, særlig i den innledende fasen, til å etablere en kompetent styringsgruppe. Videre vil det være nødvendig at styringsgruppa, staben og menighetsrådet i fellesskap bruker tid på å videreutvikle selve visjon, hovedmål og delmål for prosjektet.

5.3. Prosjektetablering

Vi tror det vil være viktig å sette av tilstrekkelig tid for å etablere et godt fundert prosjekt med legitimitet og trygghet i alle faser og relasjoner. Involvering og etableringen av en god styringsgruppe vil være avgjørende for resultatet. Det samme gjelder det å bygge en god og modig utviklings- og samarbeidskultur.

5.4. Prosjektarbeidets primære innhold

- 5.4.1. Grunnlagsteologisk refleksjon. Gjennom hele prosjektarbeidet vil det være svært viktig å reflektere teologisk, både rundt dagens praksis, og de valg prosjektet vil stilles overfor.

Ikke minst gjelder det å gjøre seg godt kjent med samisk og annen relevant kontekstuell urfolksteologi.

- 5.4.2. Liturgisk arbeid. Fortsatt er ikke alle kirkens liturgier oversatt og gjort tilgjengelig for bruk i lulesamisk sammenheng. Med tanke på at Den norske kirkes liturgier i liten grad reflekterer lulesamisk språk, kultur og livsforståelse, vil det være naturlig og nødvendig at den teologiske refleksjonen som legges til grunn for prosjektet, også vil kunne få liturgiske implikasjoner. Hvordan dette vil komme til uttrykk, og hvilken plass det får, er ikke mulig å si nå.
- 5.4.3. Trosopplæring. Å døpe og lære hører nøye sammen. Det er viktig å være oppmerksom på at deler av kirkens dåpsteologi er utfordrende både for en tradisjonell samisk livsforståelse og for førstefødt læstadiansk kristendomsforståelse. Hvordan kan kirken og lokalmenigheten på en best mulig måte forstå og forholde seg til denne utfordringen? De siste årene har diakon Anna Kuoljok introdusert begrepet «iellema gærdda», dvs «livets reinhage», som en kontekstuell ramme for lulesamisk diakoni og trosopplæring. Hvordan kan begrepet og den forestillingsverden det representerer, videreutvikles, og få større plass i menighetenes trosopplæringsarbeid? Og i forlengelsen, hvordan fungerer egentlig den etablerte norske fasetenkningen i trosopplæringen inn i en lulesamisk kontekst? Kan det tenkes at det kan være andre tilknytningspunkter innenfor en lulesamisk års- og livssyklus som vil være bedre egnet, enn de som pr i dag er ramme for trosopplæringen? Disse og andre spørsmål vil være retningsgivende for arbeidet med å utvikle mål, metoder og konkrete opplegg for det som blir menighetenes nye trosopplæringstiltak og trosopplæringsplan.
- 5.4.4. Diakoni. Menighetene i Tysfjord og Hamarøy vil også i årene som kommer stå overfor store diakonale utfordringer knyttet til den mye omtalte Tysfjordsaken. I tid vil prosjektet dessuten sammenfalle med Sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid. De siste par årene har menighetene i Tysfjord gjort viktige erfaringer med å etablere trygge samtalerom – «sågastallama iellema gærdda» – samtaler om/i livets reingjerde. Også i fortsettelsen vil den vigslede kirkegammen på Drag være en viktig møteplass i denne sammenhengen. Det kan også nye lulesamiske pilgrimsvandringer i et samisk åndelig landskap være, jfr. Pilgrimsvandringen fra Ritsem til Drag i august 2018. Ved to anledninger har det også vært arrangert «messe for verdighet», med fokus på og bearbeiding av overgrepserfaringer. I denne delen av det diakonale arbeidet har det vært stor bevissthet rundt diakoni som rettferdighets-, verdighets- og forsoningsarbeid. Dette perspektivet legges også til grunn når vi i fortsettelsen ønsker å prioritere arbeidet med lulesamisk språk i alle deler av lokalkirkens virksomhet. I den språksituasjonen som pt gjelder i det lulesamiske området generelt, og i kirken spesielt, er vi ikke i tvil om at et framoverlent språkarbeid vil være diakoni i aller beste forstand. Også her vil utvikling av diakonale mål, arbeidsmetoder og konkrete tiltak ha stort fokus, noe som til slutt vil resultere i en ny diakoniplan.
- 5.4.5. Kirkemusikk, kunst og kultur. Kristen tro i lulesamisk og norsk sammenheng uttrykker seg til dels ganske forskjellig, også når det kommer til salme- og sangtradisjoner. Hvordan kan menighetene inkludere og jobbe mer bevisst med lulesamiske salme- og sangtradisjoner? Også dette er et kompetansespørsmål som særlig i en innledende fase bare kan sikres og utvikles med profesjonelle ressurser. Også spørsmål som utfordrer

kirkebyggenes kunstneriske og monokulturelle utsmykninger, samt bruken av samiske kunst- og kulturuttrykk i kirke og gudstjenesteliv, hører hjemme i denne sammenheng.

5.5. Gjennomføring

Før prosjektets styringsgruppe er kommet på plass er det ikke mulig annet enn å antyde en mulig/foreløpig fremdriftsplan.

5.6. Fremdriftsplan

2020 – fase 1. Prosjektutvikling – etablere prosjektgruppe, teologisk utviklingsarbeid, visjon, mål, bygge utviklingskultur, identifisere og søke samarbeidspartnere lokalt og eksternt. Rapport 1.

2021 – fase 2. Teologisk utviklingsarbeid, utvikling og forsøk med ulike tiltak innenfor trosopplæring, diakoni og gudstjenestearbeid. Kontinuerlig evaluering. Rapport 2.

2022 – fase 2 fortsetter. Rapport 3.

2023 – fase 3. Utvikling av ny og helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv, inkl delplaner for diakoni og undervisning. Sluttevaluering og sluttrapport med prosjektets anbefalinger.

6. Økonomi og budsjett

Vedlagt ligger budsjett for 4 år for administrasjon av lulesamisk kirkeliv.

Lulesamisk kirkeliv	2020	2021	2022	2023
Overføringer				
17000 - Refusjoner - fra stat/kirkeråd	-575100	-587500	-599780	-613600
17150 - Refusjoner - fra andre/sameting				
18150 - Overføringer - kirkelig fellesråd	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Sum inntekter	- 675 100	- 687 500	- 699 780	- 713 600
Lønn				
10100 - Fastlønn	281700	291000	300000	310500
10101 - Kalkulerte feriepenger	33 800	34 900	36 000	37 200
10101 - Godtgjørsle styringsgruppe	30000	30000	30000	30000
Sum 10100 - 10899	345500	355900	366000	377700
11601 - Bilgodtgjørelse/reise/diett	15 000	15 000	15 000	15 000
Sum 11600 - 11699	15 000	15 000	15 000	15 000
Sum lønn	360 500	370 900	381 000	392 700
Sosiale utgifter				
10900 - Pensjonsinnskudd og trekkplikt	50500	52100	53880	55600
10902 - Pensjonstrekk ansattes andel	-5600	-5800	-6000	-6200
10990 - Arbeidsgiveravgift	18 700	19 300	19 900	20 500
Sum sosiale utgifter	63600	65600	67780	69900
Kjøp av varer og tjenester				
11000 - Kontormateriell	20000	20000	20000	20000
11060 - Kirkemusikk	20000	20000	20000	20000
11242 - Utgifter arrangementer	50000	50000	50000	50000
Sum 11000 - 11599	90 000	90 000	90 000	90 000
Sum 11700 - 12999	111 000	111 000	111 000	111 000
Sum kjøp av varer og tjenester	201 000	201 000	201 000	201 000
Overføringer				
13700 - Kjøp av tjenester	50 000	50 000	50 000	50 000
Sum overføringer	50 000	50 000	50 000	50 000
Sum utgifter	675 100	687 500	699 780	713 600
Sum resultat	0	0	0	0

Gjennom Sør Hålogaland Bispedømmeråd finansieres det i dag:

- 100 % stilling som kateket i lulesamisk område
- 100 % stilling som prest i lulesamisk område
- 50% stilling som diakon i lulesamisk område (ubesatt og ikke fullfinansiert)

Tysfjord og Hamarøy menighetsråd /Divtasvuona ja Hábmara Tjoagguvisráde ber om at de stillinger som pt ligger under bispedømmerådet, videreføres som i dag. Vi ber spesielt om at finansieringen av diakonstillingen gjøres mindre sårbar for kommunale kutt, dvs at den fullfinansieres ved hjelp av kirkelige midler.

I tillegg ber vi om at bispedømmerådet og kirkerådet i fellesskap tar ansvar for sin andel av prosjektfinansieringen slik det fremkommer av budsjettet.

---

7. Vedlegg

- Vedtak i Tysfjord og Hamarøy menighetsråd 7.11.19 MR sak 6/19
- Hamarøy og Tysfjord menigheters rapport pr 2019, med forslag til fremtidig organisering forelagt for den kirkelige fellesnemnda i anledning den pågående kommunesammenslåingen mellom Hamarøy og Tysfjord vest.
- Erfaringer fra Indre Finnmark prosti og Sørsamisk menighet

Kirkegammen på Drag, i privat eie av Anna og Ingar Kuoljok